

Nro. 37.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Novembernek 6 dik napján 1798-ik
esztendőben.*

Béts.

Károly Királyi Fő Hertzeg a' múlt péntekenn
a' táborhoz indúlt innét.

A' Südermannlandi Hertzeg és Hertzegné, *Wa-
sa* Gróf és Grófné nevezetek alatt, útjokat most kö-
zelébről *Karlsbad* és *Prága* felöll folytatván erre
felé, a' mult Oktob. 31-dikénn, *Bétsbe* érkezte-
nek.

*Ezen Bétsi Artikulnsok között, még a' követ-
kező dolgokat is olvassuk az itt ki-jövö Udvari Né-
met Ujjságban: —*

„Az az Admirál és mostan már *Nilusi* Báró
Nelson által, az *Abukir* mellett történt tengeri üt-
közöt után, a' *Leander* nevü Linea hajónn, tudó-

sításokkal Admiral *St. Vincenthez Kadix* felé útnak indított Komendirozó Kapitány *Berry*, és az említett *Leander* hajónak Kapitánya *Thomson*, a' kik ezen útjokban a' *Genereux* nevű Frantzia Linea hajó által el-fogattattak, annak utánna pedig *Corfu* szigetéről *Triesibe* hozattattak, innét útjokat *Béts* felé folytatván, Oktob. 30-dikánn ide érkeztenek, és 31-dikénn éjjel Anglia felé tovább indúltanak.

„Ennek alkalmatofságával még a' következő környülállások hirteltettek-el a' *Leander* és *Genereux* között, a' nevezett Kapitányoknak el-fogat-tatódásokkor véghez ment viadalról: —

„A' *Leander* Augullus' 18-dikánn reggel, a' szélnek egész tsendessége miatt *Candia* szigeté mellett vasmatkánn állani kéntelenített. Az *Abukiri* tsatából meg-menekedett és útjokat haza felé folytató két Frantzia Linea hajók *Genereux* és *Guillaume Tell*, egymástól éppen azon éjjel el-válván, a' *Genereux* Észak felé kezdett evezni, hogy *Corfu*hoz juthasson. Friss szele lévén, egyenesen a' *Leandernek* evezett, a' melyhez minden felöllrol hozzá férhetett. A' *Genereux* minekelötte *Toulonból* ki-evezett, egészfzen helyre-állitodván, jó készülettel volt; a' mostani *Abukiri* ütközet' alkalmatofságával pedig, a' hadi lineában a' leg szélső lévén, majd semmi kárt nem vallott. Nagyságára nézve 74 ágyus, melyek közzül az alsó emelet-béliek 36, a' második emelet-béliek 18. a' harmadik emelet-béliek pedig 9 fontosok voltak. A' rajta lévő emberek' száma, mint-hogy az *Abukirnál* el-rontatott Fregátokról is vett magához embereket, reá ment 900-ra. A' hajó oldalának vastagsága pedig az első emeletnél, 2 láb és 7 iz (czoll) volt.

„A' *Leander* ellenben, mint tudva vagyon, egy volt azon Anglus hajók közzül, a' mellyek az *Abukiri* tsatazásból leg nagyobb részt vettének. — Ágyuja csak 50 volt, 24, 12, és 6 fontosok. A' hozzá tartozó emberek közzül 50-vent ő is az elfo-

gott Frantzia hajóknak vitelekre adott vólt által, úgy hogy néki magának már most mind özfze tsak 282 emberei vóltak. a' tizteket, betegeket, és inasokat is mind ide értve. A' hajó' óldala az alsó emeletnél, 22 Anglus iznél (czollnál) nem volt vafatagabb. Ilyen különböző állapotban, és a' mellett, hogy a' szél is a' Frantzia hajónak kedvezett, hetedfél oráig, egy pifoly-lövés távolságra állotta - ki a' *Leander*, leg-kétségbe-eséshez hasonlítottabb viaskodáft. A' Frantzia hajó, a' maga minden egyéb jó alkalmatofságai mellett, még a' minden eddig való tengeri ütközetekben szokatlan Bombiknak és égető-matériáknak hányását is, hafzonra fordította ezen alkalmatofsággal, a' mely miatt öt versben gyúlt meg a' *Leander*, hanem az Anglusok' ahoz-értősége és elevensége által mindenkor szereztsésen meg-oltatott. (Az itt említett égető matériája a' Frantziáknak valamely ujjtalálomány, 's-tulám éppen az a' *Gregoriánus-tüz*, a' melyről tavaly telenn annyi beszéd vólt a' Frantziáknál.) Tsak ugyan még is nem előbb adtameg a' *Leander* magát, hanem minekutánna Arbotz-fái el-lövettettek, minekutánna 3 nevezetesebb tiztjeit el-veztette, minekutánna embereinek majd fele része meg-ölettetett, vagy meg-sebessitetett, minden munitzióját él lövöldözte, és ágyui annyira el-borittattak, a' vértől, hólt testektől, és a' hajó' darabjaitól, hogy tovább lövöldözni azokkal lehetetlen vólt. Kapitány *Thomson* maga is két sebet kapott. A' Frantziák közzül is valami 280 vagy 290 ember hólt vagy sebessedett-meg.

„A' Frantziák' maga-viselete, annak alkalmatofságával, midönn a' *Leanderre* fel-mentenek, elirtoztatja az emberiséget, és meg-érdemli, hogy közönséges undorodásul közönségsé tétetödjön. Be-lépésekkor első foglalatoságok vólt a' ragadozás. Hogy ezen szomjuságokat meg-olthassák, a' hólt és sebes testeket tapodták, a' nélkül, hogy azoknak jajgatások és panaszfzaik által leg kisebbé is meg-illetödtek vólna. Abba a' szöbába

is, a' melyben a' Borbé éppen egy özfze-rontsólattott kezü embernek karját el akarta venni, bé-rohanván, a' dolog-közben ragadták-el a' kéft tölle. Egyéb elzközeit is mind el-vették, holott az egész padlás, segedelemért kialtozó sebefsekkal vólt elborittatva. Azt tselekedte ezen otsmány és a' Historiákban is példa nélkül való kegyetlenség, hogy, ezen szerentsétlenek vagy a' késő de bizonyos halálnál, vagy pedig a' tengerbe való rohanásnál, egyebet a' választásra szemeik előtt semmit nem látván, sokak közzülök, a' kik még mozdulhattak, az utolsót választották.

„A' tiszteik is az Anglusoknak a' leg nemtelenebb és menthetelenebb módon traktáltattak. A' nadrágjaikig mindeneiktől meg-folztattak, és ilyen állapotban kéntelenítették *Corfuból Trieflig* jöni, még pedig egy fedetlen és egy ilyen útra telyefséggel alkalmatlan hajónn. Ilyen állapotban tettek 27 napi útat, nem tsak a' levegői minden alkalmatlanságoknak ki-tétettetve, hanem majd semmi és leg rofszabb eledel mellett.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Batava Respublika.

A' *Texeli* kikötő-helyben ujjanton erősen kezdett folyni a' munka. A' hajós sereghez tartozó minden emberek és katonák, a' kik a' szározra ki széledtenek vólt, Okt. 17-dikénn parantsolatot vettek, hogy minyájon a' hajókra gyülekezzenek. A' hajók néhány hónapi eledellel tölttetnek meg.

Tengeri kéfzen lévő ereje ezen Respublikának most enyiből áll: — *Texelben* 2 hetven-négy ágyus, 6 hatvan-nyoltz ágyus, 3 ötven-hat ágyus Linea hajóik; 1 negyven-nyóltz, 1 negyven-négy, és 7 huszon-négy ágyus Fregátjaik — továbbá, az *Amsterdámi* kikötő-helyben 4 Linea hajóik, és 2 Fregátjaik — a' *Rotterdámi* kikötő-helyben hasonlóképpen 4 Linea hajóik, és 2 Fregátjaik — tehát mind együtt 19 Linea hajóik, és 13 Fregátjaik vagynak, a' Belgáknak ezen három kikötő-helyekben kéfzen.

Frantzia Ország.

Egy *Dubois* nevű Frantzia Consul a' *Levanténn* így irt Sept. 27-dikénn a' *Kotatschani* Klastromból, egy Patriótájához *Párisba*: — „

„A' rollunk való Végzés, „kedves Patriótám, meg-esék. Mi egy Császári *Fermánnak* tartása szerént, a' mely tegnap hirdetteték-ki előttünk, Konsztantinápoly felé fogunk utazni. Késérő strázsák is léznek velünk. Kétség kívül a' *Hét-toronyban* renditetik szállás számunkra. Otsmány vendég-fogadó — a' hól mindenkor tovább kell lakni, mintsem az embernek kedve vólna — hanem, l galább tarsaságunk elég számos fog lenni, ha a' Frantzia Consulokhoz minden felé ilyen *Fermánok* küldettek, mint ide hozzánk.,,

A' *Bucharesti* Frantzia Consul is hasonló kedvetlen levelet irt Aug. 26-dikénn.

Az *Egyiptomban* folyó környülállásokról egész Oktober' közepé'-tájjáig majd leg kifsebb tudósítás sem olvastatott egy Párisi Minilteriális levélbenis, melynek nem egyéb lehetett az oka, hanem, hogy a' Directorium mind addig egyenesen Bonapártétol magától, egy Kurirt sem vehetett. Oktober' 16-dikénn érkezett egy, végezetre: hanem ez már a' harmadik vólt, a' kit *Bonaparte* a' Directoriumhoz Egyiptomból el-indított. Az elsöt *Nelson* fogtá-el, kiról is igen el-kötelező ki-fejezésekkel azt irta *Bonaparté*hoz, hogy az ő fogságra esett Kurirjánál talált levelek közül, tsak a' Directoriumhoz szollókat tartja-meg magánál, a' többeket pedig, a' melyek külömb-külobm személyektől, egy-'s-más Familiai és szerelmes dolgokról, külömb-külobm helyekre szollanak, minyajokat illendő módon kézhez fogja igazittatni. — Nevezetesen szerelmes levelek vóltak meg-lehetős számmal a' nevezett Kurirnál. — A' mi a' másik Kurirt illeti, arról még nem tudják, hogy hova lett. — Ez a' harmadik, a' mely Oktob. 16-dikénn érkezett-meg *Párisba*, 60 napokat töltött az utazásban, a' honnét azt hozzák-ki, hogy

*Cairó*ból, Aug. 18-dikán vagy 19-dikénn indúlt úrnak. (Hát ő maga nem mondhatja-meg, hogy mikor indúlt-el?) —

Ez, a' *Rosettai* kikötő-helyből indúlt útra, és *Casaró*sánál vasmatskát vetett-ki, hanem, minek-utánna számos Törökök egy ott lévő Császári hajónak a' Kapitányát arra akarták volna kényszeríteni, hogy a' Frantzia hajóra tüzet adjon, ez a' vasmatska' köteleit hirtelen el-vágván, és tovább evezvén, a' bé-következett éjjelt igen nagy veszedelemmel tsupa közfiklák között töltötte-el, a' hól 40 oráig maradni kénytelenített. Az után *Rhodus* mellett, az *Archipelaguson* keresztül, *Corfu* és *Ancona* felé evezett-el, a' hol ki szállván, az után a' szározonn utazott tovább *Páris* felé.

A' tölle hozattatott Officiális tudósításokat, Oktob. 17-dikénn tsak igen summáson, 19-dikénn pedig minden oda tartozó környülállásokkal és toldalékokkal együtt ki-adta a' *Redacteur*.

Ezen Kurirnak beszédjéből, és a' tölle hozattatott minden egyéb magános levelekből is ugy látfzik, mint írják a' *Párisi* Ujjságok, hogy a' Frantzia tábor Septembernek eleje' tájjáig nem volt kedvetlen állapotban, és hogy egész *Alsó Egyiptom*, birtokában volt légyen; 's - mint-hogy továbbá Gen. *Bonaparte* ezen országot organizálni és municipalizálni el-kezdette vólt, ugy lehetett itélni felölle, hogy seregeket is akarna ottan gyűjteni, mint a' mely eszköz tsak egyedül vólna néki hátra, arra, hogy táborát erősihelfse. Hova légyen további tzelja intéztette, még ezen elsőbb rend-béli levelekből nem lehetett meg-tudni.

Anglia.

Anglus tengeri vezér *M'Donald*, el-küldetett 3 Linea hajókkal és 1 Fregáttal *Yarmouthból* *Helvoetsluís* felé, olyan rendeléssel, hogy itt a' kikötő-helyet, a' hol 5 Hollándus Linea hajók állanak készen, és magokat a' *Texeli* hajós sereggel egyesíteni akarják, tartsa szemmel.

A' *Bresti* hajós tsoportról még Oktober' 16-dikáig sem érkezett vólt semmi bizonyos hír *Londonba*. Minden, a' mit felölle még eddig tudnilehet, a' következő levelben áll, a' mely Oktob 7-dikénn estvéli 7 orákor indúlt Irlándiából, a' *Corcki* kikötő-helyből: — „

„Ide egy *Amerikai* hajó érkezék ma, a' mely a' Frantzia hajós tsoport által el-fogattatott vólt, hanem *Anson* nevü *Anglus* Fregát által, a' Frantzia hajók szeméi előtt, meg-szabadittatott. Ennek Kapitánya mondja, hogy ő a' 3 *Linea* hajókból és 8 Fregátokból álló és Admirál *Sir Warren* által vezéreltető *Anglus* bajós sereget, ugy szintén az 1 *Linea* hajóból és 8 Fregátokból álló *Bresti* Frantzia hajós tsoportot is, előll találta légyen, Admirál *Warren* egyenesen a' Frantzia hajók' nyomában evezett, és az *Anson* is utánnok nyomúlt. “

Az Irlándiai Vice-Király Oktob. 6-dikánn bé-rekefztette a' Parlamentom' üléseit November' 20-dikáig. Azon beszédben, melyet ennek alkalmatosságával el-mondott a' Parlamentom előtt, az *Abukir* mellett történt ditsőséges győzedelemről is emlékezett; az után, az adatott Sublidiumokat, az Alsó Ház' tagjainak meg-köszönte; meg-mutatta, hogy az ezek által okoztatott ujj terhek el-kerülhetetlenül valók légyenek; erőlsítette, hogy ez a' Constituziónak fel fordítására, és *Irlandiának*, *Nagy-Britanniától* (*Angliától és Scotziától*) való el-izakasztására tzélozó velzedelmesRebellió, már nagy rézfint el-nyomattatott, és az ellenségnek oly véggel tett ujj próbái, hogy a' Rebellió' tüzét, seregeknek küldözése által élélzfe, ezeknek meg-győzettetése által, semmivé tétettek légyen, &c.

Limerick nevü Irlándiai Grófságból így irtak Oktob. 9-dikénn: — „

„Nékünk fájdalmunkra szolgál, hogy a' Rebelliónak, a' *Carlowi* és *Wihlowi* határokonn Irlandiában való folyásáról, kell tudósítást tennünk. Ezen a' vidékenn a' tartománynak egész hasabja, a' szökevények' hatalmában vágyon, a' kik a' *Kilough*

roni erdőkben tartózkodván, miattok *Slaney* és *Barrow* között, sem *Ur* sem parafzt nem lakhatik.

Arra a' nagy barátságosságra uézve, a' mely a' szövetséges Irlándusoknak némely fejei =, és az Irlándiai Parlamentom béli Oppozitziónak *Grattan* nevü leg első feje = között, fenn - állani éfzre vétette-tett, ennek neve az Irlándiai Titok-Tanátsosok nevei közzül ki-töröltetett. Ennek felette, a' *Corck* várofsa-béli Tanáts meg-parantsólta, hogy az az *Útza*, a' mely eddig *Grattan*-utzájának neveztetett, ennek utánna *Duncan*-utzájának neveztefsék.

Az eddig *Dublinban* tartatott Státus-fogjok, most már Amérikába szállittatnak által.

A' *Nelson*' győzedelméből származott préda-pénznek fel-osztatása, az ujjabb levelek szerént más-ként fog esni, hogy-sem közelébről irtuk vólt. Ha mindenik prédába-nyerettetett Frantzia hajóért 300 ezer Forintokra tétettetik a' fel-osztani való nyereség, mint-hogy 9 hajók fogattattak-el, 2 millió 700 ezer Forint megyen osztályra. Eből Lord *St. Vincent* 112,500 — *Nelson* 225,000 — a' 15 vezér Kapitányok közzül pedig külön-külön mindenik 45 ezer Forintot kap. — Az ezen hajós seregnél lévő Kapitányok közzül pedig mindenik *Commandeur* rangra lépik.

Admirál *Nelson* a' következő levelet irta a' *Loddoni* Lord Mayorhoz (Polgármesterhez.) — „

„A' *Vanguard* nevü hajórol, a' *Nilus*' torka mellől, Aug. 8-dikánn: —

„Milord! Minthogy nékem egy *Londoni* szabad Polgár lenni, szerentsém vagyon, erre-való-nézt a' Frantzia Komendérozó Admirál *Blanquet*' kard-ját, a' ki a' *Nilusnál* ezen hónapnak első napján történt tsatát feljül élte, Uraságodnak küldeni bá-torkodom, és kérem *London* várofsát, hogy meg tiszteletésemre fogadja-el ezt töllem, annak em-lekeztető jeléül, hogy *Britannia*, még mind eddig a' tengerek' habjainak Ura. Melynek is hogy állan-dóul meg-maradhasson, tizta szívéből kíványa

„az Uraságod' leg készebb szolgája

„*Liorátzió Nelson.*

A' Londoni Tanáts nem tsak hogy egy Com-missiót nevezett-ki, annak meg-határozását bizván reá, hogy a' *Nelson*' érdemeinek meg-jutalmazatá-sa, és nagy szolgálatjának meg-köszönése, illendő módon miként és hetsék-meg, hanem azt is el-végezte, hogy ezen gyözelemre nézve, egy szeren-tséltető irást nyújtafson-bé a' Királyhoz. A' tsatában el-esleknek özvegyeik' és árváik' segítettésére, 5 ezer Forintokat rendelt ugyan ez a' Tanáts.

Portugallia.

Ez előtt, Cs. Királyi szolgálatban vólt, két efsz-tendőknek előtte pedig a' *Portugalliai* fegyveres seregeknek fő vezérjévé *Lisabonba* hivattatott Generál Hertzeg *Waldeck Augustus Christianus*, mej-béli viz-korság miatt, életének 55-dik esztendejében. a' múlt Sept. 25-dikénn ki-múlt a' világból. *Pro-teszians* lévén, az itt lévő Anglus Kereskedők' teme-tő-helyébe tétetett-el. Az utolsó tiszteletnek meg-adására, az ott lévő egész *Portugallus* örző sereg, ki-állott fegyveresen. Anglus Generál *Stuart*, a maga Gen. Stábjával, és az Anglus szolgálatban itt lévő minden Regementekkel együtt, el-késérte a' tettet. — Ez a' tisztelet-tétel 27-dikben vólt. —

Mingyár más nap, Gen. *Stuart* egy Anglus gyalog Regementtel és két Kompáni Agyuzókkal együtt, a' *Tagus* vize' torkában hajóra ülvén, onnét el-evezett. Azt mondják, hogy el-indulásakor minden katonáinak 60 tötések adattattak. Hova tzélozzon ezen expeditzióval, nem tudatik. Gyanitják, hogy *Málta* szigetére.

Egy Anglus kereskedő hajós sereg nem régen *Plymouthból*, *Argó* és *Pomona* nevezett alatt, *Portugallia* felé a' tengerre ki-evéztvén, és Sept. 28-dikánn a' *Tajo*' torkába, minden bántódás nélkül bé-érkeztvén, olyan hirt hozott, hogy az 1 Linea és 8 Fregát hajókból álló Frantzia hajós sereget, útjában előll-találta légyen, mely is mihelyest az Anglus hajókat meg-ízemlélte, azonnal változtatta út.

ját, és ezek felé kezdett evezni. Hanem, a' midőn Anglus Kapitány *Réynold*, a' maga két Fregát-jait, és az ő oltalma alatt napkeleti-Indiai felé evező nagy Kereskedő hajókat, egy hadi-rendbe állította volna, a' Frantziák ezeket is mind hadi-hajóknak lenni gondolták, és ismét el-távoztak tőlök, útjokat *Napnyugot* felé tovább folytatván. —

Mikor ez a' tudósítás *Lisabonból* meg-indult, (Oktob. 4-dikénn) még ekkor Lord *St. Vincent* semmit nem tudott, a' *Nelson*' Nilusi győzedelméről: hanem előre-való vigyázásból tsakugyan küldött volt el, Arbotz-fákat, és minden egyéb meg-kivan-tatható tengeri készületeket.

Spanyol Ország.

Mint-hogy a' *Cádiz* előtt álló *Anglus*: , és a' kikötő-helyben lévő Spanyol- hajós seregek, egymás iránt mind ez ideig nem tsak tökéletes tsendességgel, hanem ennek felette igen barátságosan is viseltettek, a' mint-hogy a' két Admirálisok egymáshoz több ízben ^{Ca} leg-nagyobb betsülettel, parlamentérozó (egyezésről tractáló) hajókat küldöztenek: erre-való-nézt már most, a' Frantzia Ország-ló széktől a' *Madridi* Udvarnál tétetett panaszhoz képeft, Admirál *Muffsaredónak* az ő Anglusokhoz mutatott kedvező maga-visellete, fzemére vettetett, és néki az Anglus hajós-sereggel való minden továbbbi közösülése, leg szorolsábban meg-tiltattott.

■ Hertzeg *De-la-Pace* már most egészfzen el-botsáttatott állapotban él, *Madrid* városában.

A' volt *Madridi* Frantzia Követ *Truguet*, a' ki a' helyébe rendeltetett *Guillemardet* nevü ujj Követnek meg-érkezésétől fogva is, mint magános személy. mind *Madridban* lakott, most ugyan már el-tazott inaét, hanem nem tudják hova; némelyek azt mondják, hogy egyenesen *Párisba*; mások el-lében, hogy *Cádizhoz* vette légyen útjat, a' hól egy hajós sereggel vezérlését fogná által venni.

Török Birodalom.

Egy közönségesen ki-hirdettetett 25-dik Septemberi Konstantinápolyi magányos levél ezeket foglalja magában; —

„A' *Smyrnai* volt Frantzia Consul *Jean-Bon-St André*, hozzá tartozóival együtt, jó-kiséret alatt, 21-dikben ide érkezett, és még az nap' a' Hét-toronyba vitettetett. Mint hallatik, fontos papiros-sak találtattak nálla, olyanok, a' melyek a' Török Császár' Státuszaiban való Revolutziót illeték. Documentumokul, a' *Smyrnai* Kormányozó is, számos megtörtént dolgokról szolló tudósításokat küldött-bé a' nevezett Consul ellen. —

„Minden nap' várattatnak, a' *Bucharesti*, és más egyéb Török városok-béli Frantzia Consulok is, kiknek minyájoknak számokra, már ki-rendel-tetve vagynak a' Hét-toronyban a' szállások.

„A' Frantzia Követi épület itten, egész egy fog-házzá változott, és erőls vigyázó sereg által őriztetik. Mind azok az el-fogattatott Frantziák, a' kik nem Emigránsok, és a' kik, mint Republikánusok a' Republikai esküvés-formát le-tették volt, ezen fogházba hordattattak. Ezeknek minden papirosaik szorofsan meg-visgáltattak. —

„Mind azok felé a' Török tartományok felé, a' melyekkel az ellenségnek valamely egyetértése vétettetett észre; leg-nagyobb szorgalmatossággal foly a' Török seregeknek szállítatódások. — Egy nagy expeditzió felől is szó vagyon, a' mely Déli Frantzia ország-, nevezetesen pedig *Provence* tartománya ellen fogna esni, a' Frantziák' Egyiptomba való bé-ütésének vízfőz-tromfoltarásául. — Ezen expeditzióra egy 30 ezer emberekből álló, szározra ki-szálló fegyveres sereg rendeltetik, &c. —

„Az *Orosz* és *Török* egyesült hajós seregnek innét való el-indulása, igen pompás tekintetet mutatott. Ezen Tsatornában még soha nem láttanak az emberek ennyi Linéa hajót, Fregátot, és egyéb

apró hadi hajókat, együtt evezni. — Elsőbb tzelja ezen egyesült expeditziónak, azon szigetek ellen fog intézteni, a' melyeket a' Frantziák a' Velen-tzeiektől el-foglaltak, az után pedig *Ancona*, és *Ci-vita-Vecchia* ellen, &c. Továbbá *Genua* ellen is, a'-hól a' Törökök gazdag prédát reméllenek, &c. “

Az Elegyes Levelekből.

Admirál *Trombridge*, a' ki egy *Anglus* hajós-tsoporttal *Alexandria* előtt vigyázatonn hagyatta-tott, Gyujtó-hajókat kért a' Török Udvartól, hogy a' *Nilus* torkába bé-fzállott Frantzia Transport-hajókat fel-égethesse. — Mint-hogy az *Abukirnál* fel-vettetett, *Orient* és *Timolcon* nevü két Frantzia Linea hajókonn, 200 ágyuk, különösön pedig az *Orientenn*, egyéb drágaságokon kivüi valami 10 millió Livrák is vóltanak: ehehez képpeft már most buár-machinák fognak Angliából oda küldettetni, hogy ezen kintsnek és ágyuknak meg-találtatható rélze, a' tenger' fenekéről ki-hordattathafsék. — Hasonló történt vólt *Gibráltárnál* is a' *Spanyol* ufzó-battériáknak el-süjlesztetődésekkór; a' hól az után a' *Gibraltári* örző-sereg az el-süjlesztetett ágyukat a' tenger' fenekénn fel-keresvén, onnét ki-hordotta, a' melyeknek arrát kélfz penzül fizette-meg néki az *Anglus* Országló-fzék.

Corfu szigeténn, hogy mind a' sziget-béjieknek mind pedig a' külső ellenségnek reá való ütésétől bátorságosabb állapotba helyheztesse magát, az ott lévő erőss várba vonúlt-bé a' Frantzia örző sereg.

Az *Alexandriai* kikötő-helyben 280 tránsport, 7 Fregát, és 2 Linea hajóik vagynak a' Frantziák-nak. Ezek a' két utólsók 64 ágyusok. A' kikötő-hely' partjai, battériákkal fedeztetnek az ellenség' bé-ütései ellen. Az *Alexandria'* bé-zárása végett ott hagyatott *Anglus* hajós tsoport az *Abukir'* öb-liben áll vasmatskákonn, és Fregátokat küldöz

Alexandriához, recognoscerozás végett. — Gen. *Bonaparte*, kemény hadi fenyítéket kezdett *Egyiptomba* való ki-szállása után tartani, *Alexandriában* két katonát, egyiket egy órának el-lopásáért, a' másikat pedig azért, hogy egy házba bé akart rontani, helyben mingyár meg-lövöldöztette. — Lovakat csak 500-zat vihetet *Bonaparte* a' transport-hajókonn *Egyiptomba*, melyre nézve ez az oka már most, hogy minden igyekezettel, az Arabok' és Mammelukok' lovait gyűjti a' maga lovassága' számára özfzse, a' mely csak nyeret és egyéb lovas készületet vitt magával oda a' transport hajókonn. — A' Lovasságra pedig annyival nagyobb szüksége vagyon *Bonaparténak*, hogy sebes futó lovu Arabok, az ő tulajdon tudositásai szerént, az ő táborát gyakran körül nyargalóvzán, az abból mezfzebbetske el-távozó Frantzia katonákat és tífzket is, gyakran el-lövöldözik. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tegnap az a' hír terjedett-el *Bétsben*, hogy egy Anglus Kurir olyan tudositással érkezett légyen ide, hogy a' *Breszból* ki-evezett 9 Frantzia hajókat és 5000 embereket, mind egyig el fogták *Irlandia* mellett az Anglus hajók.

Tudositás.

Titt. *Gyarmathi Sámuel* Orvós Doctor Ur, a' ki egy-nehány elztendökig Erdélyben Physicusi hivatalt ditsiretelsen és hasznosan folytatott, annakutanna pedig Mélt. ifjú Gróf *Bethlen Elek* Úr Ö Nagyságával, ennekelötte 3 elztendökkel a' Göttingai hires Universitásra ki ment, ottan való mulatása alatt is minden erejét és elmebeli tehetségét a' Magy. Nemzet hasznára fordította, 's egy illy czimü könyvet adott ottan ki: *Affinitas Linguae Hungaricae, cum linguis Fennicae originis Grammaticae demonstrata, nec non Vocabularia Dialectorum*

Tataricarum, & Slavicarum cum Hungarica comparata. Auctore Samuele Gyarmathi Medico Doctore, et Societ. Scient. Göttingensis Sodali Correspondente, nec non, Societatis Natur. Curiosor. Jenensis Socio. Göttingæ, typis J. Chr. Dietrich 1798. 8vo.

Előjáró beszéd, mellyben az Irónak tzelja elő adatik, és a' könyvek, mellyekből dolgozni lehetett, meg mutattnak.

Első Szakasz, mellyben a' *Lappon* és *Finn* nyelvek a' Magyarral egybe-hasonlittatnak illy rendel. A' Grammatika rendi szerént elő adatnak azon nyelvekben a' Substantivumok's Adjectivumok terminatiója, declinatiója, comparatiója; továbbá a' diminutivumok, és numeralek, a' Pronomenek, a' Possessivumok, Verbumok, Adverbiumok, Praepositiók, azon nyelveknek Syntaxisa, a' mennyiben az, a' Magyar nyelvhez hasonlító különöfségekkel bir. Egynéhány száz *Lappon* és *Finn* szók, mellyek a' mellettek álló Magyar szókhoz hasonltnak; vég tere a' Finn Bibliából vett locusoknak a' Magyarral való egybe-hasonlítása.

Második Szakaszban vagyon az *Ejthoni* nyelvnek éppen az előbbeni rendel való meg-visgalása, és a' Magyarral való egybe-hasonlítása. Ezen nyelvből is sok Bibliabeli locusok vagynak egybe hasonlítva.

A' harmadik Szakaszban vagynak kilencz Asiai nyelvek, ugymint: a' *Vogul*, *Votják*, *Tsuvas*, *Tseremisz*, *Perm*, *Sirjen*, *Morduin*, *Samojed*, és *Ositják* nyelvek, mellyeknek tsak hármára lehetett Grammatikát találni, ugymint a' 2-ra, 3-ra, és 4-ikre, még pedig *Mulzka* nyelven írottat, a' többiből pedig tsak Vocabulariumokat, mellyek mind egymás mellé hat ofzlopokba vagynak rakva, hogy a' hasonlítás annál könnyebben meg esheisék. Itt a' *Gatterer* historijából elő-számláltatnak fontos rövidséggel, minden *Finn* eredetü nemzetek, mellyeknek egyike a' Magyar.

Feketét követik két *Tóldalék*. — Az *elsőben* vannak *Tót* és *Török* Vocabulariumok, és 28. Conjugatiók formái, — A *második* *Tóldalékban* vannak.

Elsőszor, a' *II. Katalin* Orosz Császárné 200 nyelvű, nagy hírű Szó-Tárjának rövid summája, a' melly szók tudnillik a' Magyar szókkal megégyeznek.

Másodszor, a' *Tudos Bél Mátyás* Előjáró-befédje, mellyben le írja nyelvek tulajdonságait, és minden ágazatjait a' *Slavicus* nemzeteknek, minéműek a' *Tót, Orosz, Rátx, Morva, Cseh, Lengyel, Muszka, Horvát* 's. a'. t.

Harmadszor, a' *Muszka, Slaviano-Serbica, Cseh és Lengyel* Vocabulariumok, mellyekben vagy 16 száz olyan szók ízlámlaltatnak elő, a' mellyek igaz *Slávicus* szók ugyan eredetekre nézve, de már ma mind magyar szókra változtak. Illyenek majd minden nyelvünkben találtató mesterségi és gazdasági (technologicus és economicus) Izók, p. o. *Abalak, Abrah, Abrázat, Agár, Akol, Afztal, Azsag, Bánya, Bárán, Barát, Bereiva, Bitang, Borona, Botskor, Buzogány, Bölts, Cseléd, Czövek, Deszka, Dolmány, Ebéd, Gallér, Ganéj, Gátsér, Gereblye, Gunya, Gúzs, Gyapjú Iga, Ikra, Inas, Irha, Kalász, Kaláts, Kaloda, Kufza, Koldús, Konkoly, Kováts, Kukuritzza, Kupetz, Kuvasz, Lakat, Matólla, Medencze, Medve, Mesgye, Mészáros, Néma, Nyavalya, Ország, Osonna, Ofztováta, Ofztön, Páltza, Pamut, Pattanás, Pénz, Petsét, Pitvar, Pöltura, Puska, Rab, Rosta, Rozs, Sáfár, Sajka, Sereg, Szakáts, Szalad, Szalma, Szalonna, Szán, Szekér, Széna, Szilva, Szita, Szolga, Szomszéd, Szövéinek, Takáts, Talyiga, Tapló, Tarijsznya, Tésla, Tészta, Tsep, Tseresnye, Tsizmadia, Tsuda, Tulok, Zab, Zászló, Zsidó, Járom, Udvar, Ugar, Vadász, Vállú, Varásló, Vásár, Vatsora, Venike, Vetsernye, Vezér, Vidra, Villa, Vitéz* 's. a'. t.

Negyedszer, sok városok, faluk, hegyek 's vizek nevei, mellyek mind *Slávi* eredetűek, p. o. *Párad,*

Kraszna, Zágon, Koronka, Besztertze, Visá, Róitzé, Drag, Hufzt, 's a' t.

Ötödször, ezen nevezetes szovak *Vár* sokféle jelentései. Azonban ezen második Tóldalékban említett Magyar szókból nem az következik, hogy a' Magyar nyelv a' Sláv nyelvekkel atyafias, hanem hogy 888-tól fogva azon nemzetekkel kezdvén együtt lakni nemzetünk, töllök új dolgok neveit tanultunk, vagy a' régi nevek helyett más újabbakat vettünk fel.

Utolsó Tóldalék a' Professor és Tanács Ur *Schlözer* levele, mellyet az Íróhoz küldött. Ezen levélben rövid fontossággal meg mutattya, hogy a' Finn eredetű nemzetek, a' *Lappónia* északi végétől fogva, egészen a' *Caspiumi* tengerig nyultanak négy, vagy öt száz mélföldni messzeségre, nem pedig *Turfán* felé, a' mint *Deguinges* hibáson hitette el sokakkal. — Továbbá, hogy a' Magyaroknak a' *Jaik* vize környékibe kellett lakniok, holott balra a' *Persák*, jobbra a' *Törökök* voltak szomszédjai.

Az egész munka, vagy 390 levélből áll, 8-ad formában, szép tiszván nyomtatva.

Háladatosságból szükség itt azt is meg említenem, hogy *Dieterich* a' Göttingai Könyvnyomató, ingyen nyomtatta ki ezen munkát, tsupán tsak a' Magyarokhoz viseltető szives indulatból, minden nyereség remélésin kívül, mert az ilyen szerű könyveknek soha számos vásárosi nem lehetnek. Ha azért némelly jó szivű Hazafiak egy ilyen nemzetünket betsüllő idegennek jóságát valamelly részben meg jutalmaztatni méltónak tartják, egynéhány exemplárját meg vásárolván hozzája jótélel lejéndenek.

A' könyvnek az árra két forint.